

VÁMOSMIKOLA ÚJ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

II. KÖTET – TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

MUNKAANYAG ÖNKORMÁNYZATI EGYEZTETÉSRE

Pro Régió Ügynökség

2020.

MEGBÍZÓ

Vámosmikola Község Önkormányzata

Cím: 2635 Vámosmikola, Kossuth L. u. 2.

Tel.: (+36-27) 579-570, (+36-27) 579-576

Fax: (+36-27) 579-575

E-mail: vamosmikola1@invitel.hu

Honlap: <http://vamosmikola.hu/news.php>

GENERÁLTERVEZŐ

Pro Régió Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Cím: 1146 Budapest, Hermina út 17.

Tel.: központ (+36-1) 471-8955, ügyfélszolgálat (36-1) 471-8959

Fax: (+36-1) 471-8975

E-mail: proregio@proregio.hu

Honlap: <http://www.proregio.hu>

SZAKÁGI TERVEZŐK

Közmű

Közműhely Mérnöki Szolgáltató Kft.

Cím: 1116 Budapest, Kisköre u. 6. 3.l ph. 3/1.

Tel.: 06-20-426-9393

E-mail: kozmuhelykft@gmail.com

Régészeti, örökségvédelem

Via Antica Bt.

Cím: 6726 Szeged, Izabella u. 5.

Tel.: 06-20-933-2941

E-mail: csaba.szalontai@gmail.com

Közlekedés

Heckenast & Heckenast Bt.

Cím: 1146 Budapest, Erzsébet királyné útja 2/A.

Tel.: 06-30-964-2618

E-mail: j.heckenast@gmail.com

ALÁÍRÓLAP

MEGRENDELŐ

VÁMOSMIKOLA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Bárdi Alex

polgármester

Vámosmikola Község
Önkormányzata

Bóna Olga

aljegyző

Vámosmikola Község
Önkormányzata

Kovács Beáta

főépítész

Vámosmikola Község
Önkormányzata

GENERÁLTERVEZŐ

PRO RÉGIÓ NONPROFIT KFT.

Dr. Gordos Tamás

szakmai igazgató

Pro Régió Nk. Kft.
gordos.tamas@proregio.hu

TERVEZŐ

Gutai Berta
településmérnök

településtervező
TT/1 01-4858

Pro Régió Nk. Kft.
gutai.bertha@proregio.hu

Dr. Mérei András

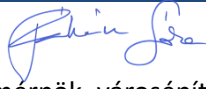
geográfus

Pro Régió Nk. Kft.
meri.andras@proregio.hu

SZAKÁGI TERVEZŐ

Fábián Sára

okl. tájépítész mérnök, városépítési-
, városgazdálkodási szakmérnök

tájtervezés, zöldfelület,
környezetvédelem
TK 01-5251

Pro Régió Nonprofit Kft.
fabian.sara@proregio.hu

Heckenast Judit

okl. közlekedésmérnök

közlekedéstervező
K1d-1 01-5295

Heckenast & Heckenast Bt.
j.heckenast@gmail.com

Halász Adrienn

közműtervező

energia közmű és
víziközmű tervező
TV, TE 01-12277

Közműhely Mérnöki Szolgáltató
Kft.
kozmuhelykft@gmail.com

Orosz István

okl. villamosmérnök

elektronikus hírközlési
tervező
TH 05-1585

Orosz István Péter EV
orosz.istvan@gmail.com

Dr. Szalontai Csaba

okl. régész

régész, örökségvédelmi
szakértő
15-020

Via Antica Bt.
csaba.szalontai@gmail.com

TARTALOMJEGYZÉK

I.	JÖVŐKÉP.....	1
I.1	A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan.....	1
I.2	Vámosmikola jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan	2
I.3	A településfejlesztési elvek rögzítése.....	2
II.	CÉLOK.....	5
II.1	A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása.....	5
II.2	Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása	6
2.1	A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	13
2.2	A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre.....	16
III.	KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ.....	17
III.1	A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	17
1.1	Társadalom, humáninfrastruktúra	17
1.2	Gazdaság.....	17
1.3	Épített környezet.....	17
1.4	Táji és természeti adottságok, tájhasználat, védett tájelemek, természetvédelem	18
1.5	Zöldfelületi rendszer, zöldterületek.....	19
1.6	Környezetvédelem	19
1.7	Közlekedés.....	20
1.8	Közművek és elektronikus hírközlés	20
III.2	A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	21
2.1	Műszaki infrastruktúra térbeli rendje:.....	21
2.2	Területfelhasználásban indokolt változások:	21
III.3	Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére.....	21
IV.	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	21
IV.1	A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer.....	21
IV.2	Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére.....	22

I. JÖVŐKÉP

I.1 A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

A Konceptióban megfogalmazott jövőkép 10-15 éves távlatban vázolja azokat a megvalósítandó célokat, amelyeket Vámosmikola a társadalom, a gazdaság és a környezet fejlesztése terén el kíván érni.

MOTTÓ: VÁMOSMIKOLA – AZ IPOLY MENTE FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉSE

A mottó kifejezi a településen élők azon szándékát, hogy Vámosmikolát az Ipoly mente fejlődő, a jövő generációk számára is élhető településsé tegye. **A település jövőképében:**

- Helyben adottak azok a feltételek, melyek biztosítják, hogy a térség adottságaihoz illeszkedő olyan gazdasági ágak telepedjenek meg, melyek a változó környezeti kihívásokhoz is képesek alkalmazkodni.
- A környezeti terhelés minimalizálása mellett a település képes a modern társadalmi elvárásoknak megfelelni, vagyis azokat a községi szinten is elvárható szolgáltatásokat megteremteni, melyek a helyben élés feltételeit biztosítják.
- A közösség felkészülten és tudatosan áll a települési környezet védelméhez.
- A népességmegtartó-képesség továbbra is megmarad, a fiatalok elvándorlása megáll, a magasabban képzettek beköltözése révén a lakónépesség fiatalodik, a megtermelt javak értéke növekszik. A magasabb képzettségi szint új, kreatív gazdasági ágak megtelepedését is magával hozza.
- A lakosság ingázási kényszere mérséklődik, elterjednek az önfoglalkoztatás különböző formái.
- A település térségi szervezőereje növekszik, a mikroregionális kapcsolatok felélnkülnek.

TÁRSADALMI JÖVŐKÉP

- A település népessége nem növekszik számottevően, ugyanakkor korfája fiatalodik a beköltözések miatt.
- A fiatalabb családok számára kedvező szociális infrastruktúra épül ki, a közszolgáltatások minősége javul.
- A társadalmi kohézió erősödik, a lakosok helyben megtalálják a szabadidő-eltöltés lehetőségeit.

GAZDASÁGI JÖVŐKÉP

- Javulnak a helyben foglalkoztatás feltételei elsősorban új munkahelyek megjelenésével és az önfoglalkoztatás elterjedésével
- Kreatív gazdasági ágak jelennek meg
- Turisztikai kínálat bővül – térségi turisztikai együttműködések jönnek létre

- A település fejlesztése az önkormányzat érdekei és céljai alapján, átgondoltan és rendszerelvűen történik, a környező településekkel együttműködésben, a beruházóknak és az aktuális pályázati lehetőségek figyelembe vételével.

KÖRNYEZETI ÉS TELEPÜLÉSSZERKEZETI JÖVŐKÉP

- A települési környezet közösségi összefogással javul – megtörténik az Ipoly-part rendezése, felszámolásra kerülnek a szemétkerakó helyek
- Növekszik a megújuló energiaforrásból származó energiatermelés aránya
- Árvízvédelmi céllal rendezésre kerül a Börzsöny-patak medre
- Lakossági szemléletformálással, megfelelő tájékoztatással a környezeti terhelés csökken

I.2 Vámosmikola jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

Vámosmikola a tágabb Börzsöny-térség egyik vállalkozási és foglalkoztatási központja. A település szerepkörét a jövőre nézve a határ menti – határon átnyúló kapcsolatainak bővítésében, **munkahelyteremtési célú gazdaságfejlesztéssel**-, és a **turizmus-szálláshely-rekreációs** lehetőségek **fejlesztésében** kívánja bővíteni. Ehhez elengedhetetlen a szervezőszerep felvállalása, hiszen a turisztikai kínálatot a szomszédos településekkel együtt szükséges a helyi viszonyok szerint meghatározni. A település kapcsolatrendszerét az Ipoly-völgy, a Börzsöny és a közúti átkelőhelyek (hidak) száma jelentősen befolyásolja. A térség zártágát az országhatár-átlépés ma már nem terheli, azonban a letkési közúti Ipoly-híd csak 3,5 t össztömegű gépjárművek átkelését teszi lehetővé. Vámosmikola jövőbeli fejlődési lehetőségét egy nagyobb teherbírású, korszerű híd megnyitása jelentősen meghatározná. 2012-ben államközi egyezmény született a Vámosmikola–Ipolypásztó és az Ipolydamásd-Helemba hidak újjáépítéséről. A hidak ezidáig nem készültek el.

I.3 A településfejlesztési elvek rögzítése

A település jövőképeként eléréshez vezető hosszú és középtávú célok és tervezett beavatkozások, valamint a településrendezési eszközöket érintő változtatások megvalósítása az alábbi általános – horizontálisan érvényesülő – fejlesztési irányelvek figyelembe vételével történik. Ezek a célok önmagukban nem értelmezhetőek, azonban olyan alapelveket rögzítenek, amelyek áthatják a célhierarchia összes elemét. Sőt a településtervezést követően ezek az alapelvek a végrehajtás során is alkalmazandóak.

A település fejlődésének célja a lakosság életminőségének javítása. A fejlesztéseknek a település jövőjének érdekében a **fenntarthatóság** jegyében kell megvalósulniuk, figyelemmel kell lenni a természetes erőforrások folyamatos elérhetőségére és a tartós környezeti károktól való általános védelemre. A fenntartható fejlődés három pillére a környezeti-, társadalmi-kulturális- és gazdasági fejlődés, de ezek nem választhatók egyértelműen szét. A településfejlesztés feladata, hogy a **környezettudatos** szemléletet érvényesítve hozzájáruljon az elkerülhetetlen kedvezőtlen környezeti hatások mérsékléséhez, a megváltozó körülményekhez (pl. éghajlatváltozás) való alkalmazkodáshoz. Az önkormányzatnak segítenie kell minden olyan program megvalósulását, mely a lakosok szemléletformálását segíti, amely a hulladékok keletkezésének csökkentését, a feleslegessé vált

anyagok újra-hasznosítását, a szelektív hulladékgyűjtését támogatja. Vámosmikola fejlesztéseinek tervezésekor és megvalósítása során előtérbe kell helyezni azokat a projekteket, melyek a **társadalmi-környezeti fenntarthatóságot** biztosítják. A közösség legfontosabb feladata a településen élők számára a lakó-és munkahely biztosítása, a kvalifikált munkaerő településen tartása és településre vonzása, a településre beköltözők minél hatékonyabb integrálása, a közösségi életbe történő bevonása. Fontos feladat a helyi **értékek megőrzése**, a közösségi élet erősítése, ápolása. A fenntartható településfejlesztés során törekedni kell a **kompakt** településszerkezet kialakítására és a változatos területhasználatra.

A **gazdasági fenntarthatóság** érdekében több lábon álló helyi gazdaság megvalósítása, a helyi kis és középvállalkozások támogatása, új vállalkozások letelepítése szükséges.

A tervezési munkák és a beruházások megvalósítása során valódi **partnerséget** és hatékony **együttműködést** szükséges kialakítani az önkormányzati vezetés, a gazdasági szereplők és a lakosság között, mely biztosítja az információáramlást, továbbá párbeszédet és konszenzust is jelent. A szoros együttműködés során egyértelműen körvonalazódnak azok az igények és feladatok, melyeket a vezetés saját hatáskörében meg tud oldani támogatva a helyi szereplők elképzeléseit, ezzel egyidejűleg a gazdasági szféra településfejlesztésben való szerepvállalása is megerősíthető. A népességmegtartás fontos eleme a **minőségi**, élhető környezet kialakítása. A fejlesztések tervezésekor és megvalósítása esetén is törekedni kell az igényes, fenntartható megoldások használatára. A lakossággal történő folyamatos párbeszéd során, lehetőség nyílik lakosság érzékenyítésére a település arculatának megfelelő környezet kialakításával kapcsolatban.

II. CÉLOK

JÖVŐKÉP VÁMOSMIKOLA AZ IPOLY MENTE FEJLŐDŐ KISTELEPÜLÉSE			
Átfogó célok	Á1: A település népességmegtartó erejének javítása, identitás erősítése	Á2: Vonzó gazdasági környezet feltételeinek megteremtése, a turisztikai vonzerő növelése	Á3: Az épített környezet fejlesztése az értékes táji környezet megőrzése mellett
	R1: A lakónépesség identitásának erősítése, a helyi programkínálat bővítése		
Részcélok	R2: A helyben foglalkoztatottság növelése, a kvalifikált munkaerő megtartása		
	R3: A civil szervezetek tevékenységének és az önkormányzat munkájának összehangolása		
	R4: A település gazdasági fejlődését biztosító munkahelyteremtő vállalkozások támogatása		
	R5: Települési környezet minőségének javítása a lakosság együttműködésével		
	R6: A település elérhetőségének javítása, térségi kapcsolatok erősítése		
	R7: Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása és programok kidolgozása		
	R8: Az egészségügyi és humán-közszolgáltatások fejlesztése és a szolgáltatások bővítése		

II.1 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

Á1: A település népességmentartó erejének javítása, identitás erősítése

Napjainkban a hazai kis települések egyik legnagyobb kihívása, hogy népességük elöregedését, a fiatalok elvándorlását megakadályozzák, képesek legyenek a közösségi életet megszervezni, a helyben lakók és a beköltözők identitástudatát megerősíteni, kialakítani. A demográfiai problémák számos esetben továbbgyűrűznek, és komoly kihívást jelentenek a szociális intézményrendszernek is, melyet a kevés aktív korú helyben adózó miatt az önkormányzat nehezen tud fenntartani.

Vámosmikola lakónépesség-száma gyakorlatilag 1990-től napjainkig stagnálást mutat. A település a természetes fogyás¹ és az elöregedés mellett, évről évre pozitív vándorlási egyenleggel rendelkezik. Az elmúlt években tapasztalható beköltözésekkel a jövőben is számolni lehet, mely folyamatot továbbra is erősíteni szükséges.

A betelepülők motivációi között szerepelhet a környezettel, és a természettel közelebbi életmód kialakítása, vagy a hagyományokra épülő közösségi lét újbóli megélése. Helyi identitástudatuk és a helyi közösséghez kötődésük azonban eltérő mértékben jelenik meg vagy csak kis mértékben alakul ki. Vámosmikolának ezért fontos célja, hogy a beköltözőket segítse a helyi identitásuk megélésében, erősítésében.

A népesség hosszú távú helyben maradásához nagymértékben hozzájárul a közszolgáltatások elérhetősége és minősége, melyek fejlesztése szintén fontos célja a településnek. A helyi identitástudat erősítése és a lakosság széleskörű bevonása a közösségi életbe közvetlenül és közvetetten is elősegíti a különböző identitású közösségek közötti kommunikációt és az életkörülmények javulását, új gazdasági szereplők betelepülését és a meglévők helyben maradását.

Á2: Munkahelyteremtő beruházások megtelepedési feltételeinek javítása és a helyben foglalkoztatottak arányának növekedése

Vámosmikolán kevés a tőkeerős, nagyobb számban munkavállalókat foglalkoztató vállalkozás. A bejelentett telephely-címekből látható, hogy a nagyobb bevételt termelő, elsősorban építőipari vállalkozások gyakorlatilag nem Vámosmikolán működnek, így azok a helyben foglalkoztatáshoz közvetlenül nem járulnak hozzá. A térség nagyobb foglalkoztatói Szob és Ipolytölgyes településeken találhatóak. Ahhoz hogy a helyben lakók ingázási kényszerét csökkenteni lehessen, az Önkormányzat munkahelyek megteremtését célozza meg, melyhez gazdasági tevékenységek végzésére alkalmas területeket jelöl ki. Az önkormányzat feladatként és célként tűzi ki, hogy befektetőket találjon és számukra ideális infrastrukturális körülményeket biztosítson.

Az Önkormányzat előnyös adópolitikával és egyéb támogatásokkal (pl. kedvezményes telephely vásárlás) ösztönözheti a leteleplő vállalkozásokat. A településmarketing eszközök megfelelő alkalmazásával a település gazdasági szerepének növelése és újabb funkcióinak megtalálása és szolgáltatás kínálatának bővítése a cél. Vámosmikola a környezeti terhelés minimalizálása érdekében a térségben elterjedt hagyományos iparágakban, korszerű szolgáltatásokban, valamint turisztikai fejlesztésekben látja a jövőt.

¹ a halálozások száma meghaladja az elveszületések számát

A turisztikai kínálatbővítés a környező települések összefogásával – a turisztikai igények pontos ismeretével, egymásra épülő szolgáltatások és feladatok települések közötti megosztásával, a vendéglátóhelyek package-ek - alapszolgáltatást kiegészítő szolgáltatások bevezetésével tehetik vonzóvá a kínálatot. Az Önkormányzat turisztikai marketingeszközök alkalmazásával, térségi szervező és koordináló szerep felvállalásával, fejlesztési területek kijelölésével és a befektetők megtalálásával járulhat hozzá a cél eléréséhez.

Á3: Az épített környezet fejlesztése az értékes táji környezet megőrzése mellett

Vámosmikola kiemelt értéke a természeti környezete. Az Ipoly-völgy mellett a Börzsöny, a Dunakanyar és Esztergom közelsége is kiemelkedő környezetet biztosít a betelepülők, a kirándulók, turisták számára is. Az Önkormányzat kiemelt célja a településen élők számára a tiszta, rendezett környezeti állapot megteremtése és megtartása. A település elkötelezett a korszerű, minimális emissziójú technológiák alkalmazása mellett. Az energiahatékonyságot és a CO₂-kibocsátás mérséklését napelempark és aprítékkazán kivitelezésével – a lakossági és zöld hulladék hatékony felhasználásával kívánja elérni.

A település egyik kiemelt természeti értéke az Ipoly-part. Rendezésére, gondozott megjelenésére fokozott igény mutatkozik, mind az itt élők, mind a kirándulók részéről.

Az épített környezet fejlesztésének elsődleges üteme az önkormányzati tulajdonú intézményi épületek korszerűsítése, a műemléki és helyi védelem alatt álló építmények, területek állapotromlásának megakadályozása.

II.2 Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

A 3 átfogó cél megvalósulását 8 db rész cél segíti. A rész célok döntő többsége tematikus (társadalmi, gazdasági, környezeti) cél, kisebbik részük a település egy konkrét területi egységére fókuszál. A rész célok megvalósítása nem csak egy-egy átfogó cél elérését segítik, hanem ezek együttesen biztosítják a hosszú távú célok és a jövőképek elérését.

R1: A lakónépesség identitásának erősítése, a helyi programkínálat bővítése

A településfejlesztés eszközrendszerében fontos helyen szerepel a társadalmi-gazdasági, környezeti, infrastrukturális, kulturális adottságok kiaknázása és fejlesztése, a helyi hagyományok megtartása és ápolása és mint közösségi érdek megjelenése. A különböző társadalmi szereplők (civil szervezetek, egyházak stb.) számára alapvető feladat a saját értékeik továbbélése és a hagyományörzés.

A települési identitástudat erősítésében az önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások lakossági igények szerinti alakítása: a fejlett humán infrastruktúra, a hatékonyan működő közintézmények, a változatos szabadidős, sport és kulturális programkínálat, az élhető és vonzó lakókörnyezet, valamint az önszerveződő kisközösségek társadalmi aktivitása. A közösségfejlesztés tevékenysége hatására enyhíthetők a fennálló konfliktusok, elmélyíthető az együttműködés.

Az Önkormányzat által működtetett, közösségi élet megélésére alkalmas intézmény a szabadidőközpont és könyvtár. A közösségfejlesztéshez az óvodák és iskolák mellett az idősek otthona is hozzájárul, illetve az aktív közösségi élet megteremtésében aktív civil szervezetek, egyesületek, klubok, együttesek és egyházak is részt vesznek.

A helyi közösség építésében, a helyi identitás meghatározásában nagy jelentősége van a helyi szellemi és kulturális örökségek, hagyományok, kulturális értékek felkutatásának, bemutatásának (Tájház) és ápolásának. A Tájház a közösségszervezésbe is be tud kapcsolódni – az értékmentés közösségi alapon történő szervezése mellett az oktatásban is helye van a hagyományok megismerésének.

Beavatkozások

- A kulturális élet programjainak bővítése – együttműködés megteremtése a programokat szervező szervezetek között;
- Természeti adottságokra épülő szabadidős tevékenységek kínálatának bővítése
- Az inaktív lakók bevonása a társadalmi életbe

R2: A helyben foglalkoztatottság növelése, a kvalifikált munkaerő megtartása

Vámosmikola gazdasági szerkezetét jelenleg a kis tőkeerejű vállalkozások többsége jelenti. A tőkeerős kft-k vagy részvénytársaságok száma igen alacsony. A településen a legnagyobb foglalkoztató vállalkozás, kb. 80 főt alkalmaz helyben, további 80 fő alkalmazott dolgozik a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthonában. Ipolytölgyesen egy globális autóipari beszállító cég közel 600 főt foglalkoztató üzemet működtet, mely az Ipoly-völgy egyik legnagyobb foglalkoztatója. Vámosmikola helyzeti előnyének növelése, befektetők és a képzett munkaerő egyszerre történő megtalálása a település jövőbeli fejlődésének, megújulásának az alapja. A település hagyományos mezőgazdasági jellege átalakulóban van, egyre inkább a szolgáltatások (tercier-kvaterner) ágazatok kerültek többségbe, melyeket részben távmunkában is lehet végezni. A betelepülők egy része a helyben történő önfoglalkoztatással tartja el magát és családját, azonban jelentős réteg kénytelen ingázni a térségi és akár távolabbi településekre. Az Önkormányzat célul tűzte ki, hogy növeli a helyben foglalkoztatottak számát. A megfelelő befektetői körök felkutatására az Önkormányzat cselekvési forgatókönyvet készít elő. Cél, hogy a helyben foglalkoztatottak száma növekedjen.

Beavatkozások

- Településrendezési eszközök felülvizsgálata
- Befektetés-ösztönzési cselekvési terv kidolgozása
- Településmarketing tevékenység végzése
- Önkormányzati adópolitika felülvizsgálata
- Együttműködési lehetőségek felmérése a HIPA²-val

² Az önkormányzat és a vállalkozások ügyfélként fordulhatnak a Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA) felé. A szervezet tanácsadás mellett segítséget nyújt a befektetési helyszínek kiválasztásában, zöld- és barnamezős beruházások, befektetések koordinálásában.

R3: A civil szervezetek tevékenységének és az önkormányzat munkájának összehangolása

Vámosmikolán a regisztrált civil szervezetek száma a lakosság arányához viszonyítva alacsony, azonban aktivitásuk térségi szinten jelentős. Kiemelkedőek a településen működő, hagyományőrző szervezetek, valamint a lengyel népcsoporthoz köthető rendezvények³.

A falunap, a szüreti fesztivál elsősorban a helyi és környékbeli lakosságot vonzza, míg a lengyel napok jelentősebb turisztikai forgalmat generálnak. Az önkormányzat által bérbe adható helyiségek száma korlátozott, ezért fontos az év folyamán tartandó rendezvényeket előre ütemezni, melyhez a szoros kapcsolattartás szükséges. A közösségek közötti, valamint a hivatallal történő kommunikációra, a valódi párbeszéd elmélyítésére és a kezdeményezések számára is teret biztosíthatnak a hagyományos felületeken kívül, az online felületek. Az önkormányzat a jövőben szorosabban kíván együttműködni a civil szervezetekkel, egyesületekkel, valamint lehetőséget kínál arra, hogy, hogy az általa szervezett rendezvényekbe is bekapcsolódjanak munkájukkal.

Beavatkozások

- Lakossági igények felmérése
- A helyi egyesületek, civil szervezetek által kínált programok népszerűsítése különböző felületeken
- Önkormányzati szerepvállalás a rendezvények megfelelő elhelyezésére, szükség esetén közös szervezési tevékenységre

R4: A település gazdasági fejlődését biztosító munkahelyteremtő vállalkozások támogatása

Az önkormányzat érdeke, hogy a meglévő működő és újonnan létrejövő vagy betelepülő vállalkozások számára kedvező gazdasági környezetet alakítson ki, valamint megfelelő eszközökkel ösztönözze a helyi lakosság körében mutatkozó munkaerő-kínálat munkaviszonyi alkalmazását. A vállalkozások ezzel szemben a termelékenység növelését és az energia- és költséghatékonyság szempontjai mentén terveznek vagy vetnek el fejlesztési elképzeléseket. Az önkormányzat elsősorban a helyi adó-, és egyéb kedvezményekkel (kedvező földrészlet, ingatlan vásárlás) tud beavatkozni. A vállalkozói oldalon jelentkező igényekre, vagyis a megfelelően képzett munkaerő helyben megtelepedésére az önkormányzat szintén számít. Ebben az esetben a letelepedés feltételeinek javítása is szempont. A vállalkozások működését az önkormányzat megfelelő információk átadásával, fejlesztési-bővítési források pályázati lehetőségeinek bemutatásával, pályázatírási tanácsadással is segíti.

Beavatkozások

- Települési adópolitika felülvizsgálata
- Településrendezési eszközök felülvizsgálata
- Vállalkozások számára nyújtható kedvezményrendszer kidolgozása
- Ügyintézés hatékonyságának növelése
- Tanácsadási-információs tevékenység folytatása
- Települési környezet minőségének javítása a lakosság együttműködésével

³ a második világháború lengyel menekültjeinek emléknapja

R5: Települési környezet minőségének javítása a lakosság együttműködésével

Vámosmikola legnagyobb értékét és egyben vonzerejét is a kellemes települési környezetnek és a nagy zöldfelületi borítottságnak köszönheti, melyet a települést körülvevő értékes természetes ártéri- és hegyvidéki erdőségek, illetve a rétek szántók, legelők, gyümölcsösök és belterületi közterületi zöldfelületek és lakókertek eredményeznek. Mindezen értékes adottságok megtartása, a természet- és környezetvédelem erősítése a település legfőbb érdeke, melyet civil összefogással, közösségi akciókkal, szemléletformáló programok szervezésével lehet elősegíteni. A térségben hagyományos, de a környezetet kímélő gabona-, gyümölcs- és szőlő termesztést illetve állattenyésztést, legeltetést ösztönözni és segíteni szükséges. A helyi termények, termékek eladásának helyi piacot és reklámot szükséges biztosítani.

A természetvédelmi, területek értékes élőhelyeinek maximális védelme érdekében a pályázati források kiaknázására kell törekedni a civil szféra segítségével. A természetvédelmi területek kutatási és oktatási potenciált is hordoznak magukban, ezek kihasználásával más típusú pályázati források nyílhatnak meg, illetve munkahelyek teremtésére és infrastrukturális fejlesztésekre is lehetőség nyílik. Tanösvények létrehozásával turista útvonalak kijelölésével kis befektetéssel viszonylag nagy bakancsos- és kerékpáros turizmus vonzható a településre. Az Ipoly vízpartjának infrastrukturális fejlesztése kulturált kikötőhely, kemping és horgászhely létesítése a vízhez kötődő turisták számára jelenthet vonzerőt.

A belterület zöldfelületeinek mennyiségi megtartására és minőségi fejlesztésére van szükség. Az utakat szegélyező és zöldfelületeket összekötő fasorok fakataszterét, fakivágási-, ültetési tervének elkészítését javasoljuk. A fák és növénykiültetések telepítési és fenntartási munkáiba a lakosság (akár helyi óvoda, iskola, idősek otthona lakói) is bevonható, melynek közösségépítő ereje van. A szabadterei sportolás, pihenés és játék színterei a közparkok és közkertek illetve a korlátozottan közcélú intézménykertek. Mindezen közösségi zöldfelületek infrastruktúrájának, növényzetének szakszerű megtervezése, ütemezett megvalósítása javasolt, figyelembe véve a klímaváltozás következtében várhatóan fokozódó szárazságot (kutakból történő öntözés lehetőségének megteremtése, szárazságtűrő növényzet telepítése, árnyékolásról való gondoskodás).

Vámosmikola kisvízfolyásai értékes víztartalékokat jelentenek a település számára, parti sávjuk ökológiai folyosókként funkcionál, ezért fontos természetes állapotuk fenntartása, visszaállítása. Az utóbbi évek tapasztalatai alapján a jövőben is számítani lehet a Börzsöny- és Orszán-patak vízgyűjtő területein felgyűlő és Vámosmikola épített értékeit veszélyeztető hirtelen lezúduló nagyobb mennyiségű csapadéokra. A kisvízfolyások környezetének újjáélesztése-, a víz zavartalan lefolyásának biztosítása, az árvízveszély minimalizálása érdekében árvízvédelmi terv készítése javasolt.

Fontos cél a lakosság környezetvédelem iránti érzékenységének erősítése, mely hatékonyan civil segítséggel valósítható meg. A további víz-, talaj- és talajvíz szennyezés elkerülése érdekében nagy előrelépést jelentene a település teljes közművesítése, illetve az egyéb magán jellegű illegális szennyezés tettenérése és büntetése. A szennyvíz nem megfelelő kezelése-, a lakossági tüzelésből származó légszennyezés-, az illegális hulladéklerakás-, az idegenhonos és allergén növények terjedése ellen felvilágosítással; szervezett akciókkal, közösségi programokkal lehet védekezni.

A klímaváltozás következtében várható villámárvizek akadálytalan lefolyását biztosító vízvezető árokrendszer fejlesztéséről és a karbantartásról gondoskodni szükséges. A szárazság ellen javasolt a közterületi záportározók elhelyezése, illetve a telken belüli csapadékmegtartás ösztönzése. A felmelegedésért leginkább okolható erős napsugárzás ellen legegyszerűbben természetes árnyékolással lehet védekezni: fák és egyéb árnyékoló növényzet telepítésével. Jó példával az

önkormányzat járhat elől. A zöldfelület növekedésével a környezet mikroklímája is javul, a szálló portterhelés is csökken, mivel a növényzet azt is megköti.

Beavatkozások:

- Ártéri területek és erdők természetközeli állapotban való megőrzése - invazív fajok visszaszorítása;
- Patak-partok rendezése, revitalizációja – Börzsöny- és Orzsán-patak, Tilalmas-árok;
- Hagyományos tájgazdálkodás újjáélesztése, természetkímélő gazdálkodási formák előtérbe helyezése, helyi termékek értékesítésének elősegítése;
- Közcélú zöldfelületek funkcionális és minőségi fejlesztése, pihenő-, sport- és játszó funkciók erősítése;
- Illegális hulladéklerakók felszámolása civil összefogással;
- Lakosság természet- és környezetvédelem iránti érzékenységének erősítése, felvilágosítás; akciók, programok- civil segítséggel;
- Zöldhulladék aprító beszerzése, zöldhulladék újrahasznosítása;
- Árvíz és belvíz veszélyes területek védelme, részletes akcióterv kidolgozása;
- Klímaváltozás kedvezőtlen hatásaira részletes akcióterv kidolgozása;
- Ipoly- parti területek rekreációs jellegű fejlesztése;
- Helyben honos növényzetet és állatvilágot bemutató tanösvény kialakítása, hozzá kapcsolódó infrastruktúra kiépítése;

R6: A település elérhetőségének javítása, térségi kapcsolatok erősítése

Vámosmikola közúti elérhetősége egyetlen összekötőúton biztosított, közúthálózati kapcsolatai nem kedvezőek. A település belterületi útjainak szabályozottak, szélességük megfelelő. Az Ipolyhoz és a Szlovákia irányába vezető utaknak nincs hálózati szerepe. Az önkormányzat tulajdonába tartozó belterületi úthálózat folyamatos karbantartása, fejlesztése megfelelő ütemezés mellett és a pályázati lehetőségek szerint lehetséges. A térségi kapcsolatok közúthálózati erősítése túlmutat az önkormányzat feladatkörén, így csak a különböző fejlesztési igények hangsúlyozása, valamint a közeljövőben átadásra kerülő Ipoly-hidak okán valószínűsíthetően megnövekedő forgalomra való felkészülés jut feladatul.

Beavatkozások:

- Környezetbarát közlekedés fejlesztése – tervezett országos bicikliúthoz kapcsolódás
- Felvidék (Szlovákia) irányú útkapcsolatok kialakítása Ipolypásztó, Ipolybél irányába
- Közvetlen nagybörzsönyi útkapcsolat megteremtése

R7 Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása és programok kidolgozása

A település ivó- és tűzvíz ellátása megoldott, míg a szennyvízelvezetés nincs kiépítve. A szennyvízhálózat kiépítése az önkormányzat tulajdonosi jogkörébe tartozik. A településen helyi szennyvíztisztító telep létesítése javasolt a lakosság szám alapján, melynek helykijelölése a gravitációs gyűjtőcsatorna kiépítés megoldásával javasolt. Ennél figyelembe kell venni a környezet védelmét, a felszín alatti vizek védelmét, továbbá a vizek védelméről szóló jogszabályi előírásokat, ahol az Ipoly folyóba és a településen átfolyó Börzsöny- és Orzsán-patakba vezetendő tisztított szennyvíz minősége a megadott határérték alatt kell maradjon. A település déli határában a Vízmű területén vízkivételi művek (kutak) üzemelnek, melyek védelmében a tervezendő szennyvíztisztító mű telepítési helye a védőidom megtartásával jelölhető ki. A településszerkezeti terv közműfejlesztési igényénél, mely a szennyvízelvezetés, elhelyezés és kezelést jelenti, területbiztosítást kell figyelembe venni. A közcsatorna hálózat kiépülése után egy éven belül kötelező a hálózatra való rákötés.

A megújuló energiaforrások használata még nem kellőképpen elterjedt, de az elmúlt években Vámosmikola területén is egyre növekedett a napelemes rendszerek száma, várhatóan az igény a megújuló energiára a jövőben is erősödni fog. A településen jelenleg néhány közösségi épületen van napelemes installáció. Energiagazdálkodás vonatkozásában reálisan a megújuló energiahordozók közül a nap energiája hasznosítható. Az aktív hasznosítás napelemek és napkollektorok alkalmazásával érhető el, valamint a jövőben a hőszivattyúk alkalmazása is javasolt. A környezettudatos energiagazdálkodás keretében a passzív hasznosítás az épületek hőszigetelése és a nyílászárók cseréje.

Beavatkozások:

- Helyi szennyvíztisztító telep létesítése – közcsatorna-hálózat kiépítése
- Vízkivételi művek védelmének megtervezése
- Napelemek, hőszivattyúk nagyobb mértékű alkalmazása javasolt

Vezetékes elektronikus hírközlés

- Hozzáférési hálózatok folyamatos technológiai fejlesztésének szorgalmazása, együttműködés a távközlés szolgáltatókkal, optikai alapú rendszerek létesítésének támogatása, szélessávú vezetékes internetelés elérhetőségének biztosítása.
- Előnyben kell részesíteni az alépitményben történő hálózatépítést, valamint a szabadvezetékes kifeszültségű hálózattal közös oszlopsoron történő hálózat elhelyezést.
- Távközlési piaci verseny fokozása érdekében a megvalósításra kerülő alépitmények kellő csőnyílásszámmal létesüljenek, egyéb szolgáltatói hálózatok elhelyezhetőségének támogatása szükséges.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

- A településen a mobil távközlési hálózatok lefedettségének javítása, együttműködés a mobil szolgáltatókkal bázisállomás (antenna) elhelyezésekhez alkalmas területek kiválasztásában és telephelyek létesítésében.
- A településrendezési terveken túl a településképi rendeletben is figyelembe kell venni a távközlési szolgáltatók hálózatfejlesztési igényeit.

R8 Az egészségügyi és humán infrastruktúra közszolgáltatások fejlesztése és a szolgáltatások bővítése

Az R1 részcélhoz kapcsolódóan a népesség megtartás és a beköltözések jövőbeli trendjének fenntartása érdekében szükséges a település humán infrastruktúra szolgáltatásainak fejlesztése, bővítése. A fiatal családok beköltözése hosszú távon az alap oktatási intézményrendszer kapacitásának bővítését követelheti meg. Az önkormányzat óvoda-bölcsőde fenntartása mellett a feladatot

alapítványok vagy lakossági kezdeményezések (családi napközi otthon) is segíthetik. Az egészségügyi alapellátás fejlesztése az intézmények épület- és eszközállományi korszerűsítését jelenti, melyet az önkormányzat pályázati keretből valósítana meg. Vámosmikola korfája öregszik, ezért egyre hangsúlyosabb feladatot jelent az idősek, különösen az egyedül élők gondozása, ellátása. A helyben működő idősek otthona Budapest Főváros fenntartásában van, és elsősorban a budapesti állandó lakosok számára biztosít elhelyezési lehetőséget, ezért az önkormányzat a házi segítségnyújtó szolgáltatásra támaszkodva látja el a rászoruló időseket.

Beavatkozások

- Óvoda-bölcsőde fejlesztéseket célzó pályázati lehetőségek kihasználása
- Együttműködés Budapest Főváros Önkormányzata Idősek Otthonával, a leghátrányosabb helyzetűek elhelyezésének megoldása érdekében
- Házi segítségnyújtás szolgáltatásainak fejlesztése

2.1 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A célrendszer hierarchia alulról fölfelé építkezik. Egy-egy rész cél, vagy átfogó cél önmagában való teljesülése nem lenne elégséges a kívánt jövőkép eléréséhez. Ezek együttes teljesülése kumulált hatásként eredményezheti a kitűzött jövőkép megvalósulását.

A jövőkép, az átfogó célok és részcélok megalkotása - a részletes megalapozó vizsgálatra épülve - a település meghatározó gazdasági, társadalmi, kulturális, civil élet véleményformálóinak véleménye ismeretében kerültek meghatározásra.

		ÁTFOGÓ CÉLOK (A1-A3)		
		Á1: A település népességmegtartó erejének javítása, identitás erősítése	Á2: Vonzó gazdasági környezet feltételeinek megteremtése, a turisztikai vonzerő növelése	Á3: Az épített környezet fejlesztése az értékes táji környezet megőrzése mellett
RÉSZCÉLOK (R1-R12)	R1: A lakónépesség identitásának erősítése, a helyi programkínálat bővítése	+++	+	++
	R2: A helyben foglalkoztatottság növelése, a kvalifikált munkaerő megtartása	+++	+++	+++
	R3: A civil szervezetek tevékenységének és az önkormányzat munkájának összehangolása	++	+++	++
	R4: A település gazdasági fejlődését biztosító munkahelyteremtő vállalkozások támogatása	+++	+++	+++
	R5: Települési környezet minőségének javítása a lakosság együttműködésével	+++	+++	+++
	R6: A település elérhetőségének javítása, térségi kapcsolatok erősítése	++	+++	+++
	R7: Infrastrukturális fejlesztések megvalósítása és programok kidolgozása	+++	+++	+++
	R8: Az egészségügyi és humán-közszolgáltatások fejlesztése és a szolgáltatások bővítése	+++	++	+++

- + gyenge szinergia
- ++ közepes szinergia
- +++ erős szinergia

A településfejlesztési koncepcióban rögzített céloknak a magasabb szintű tervekhez is igazodni kell.

A következőkben a koncepció céljainak az országos és megyei területfejlesztési dokumentumokban megfogalmazott célkitűzésekhez való hozzájárulása kerül bemutatásra.

		ÁTFOGÓ CÉLOK (A1-A3)		
		Á1: A település népességmegtartó erejének javítása, identitás erősítése	Á2: Vonzó gazdasági környezet feltételeinek megteremtése, a turisztikai vonzerő növelése	Á3: Az épített környezet fejlesztése az értékes táji környezet megőrzése mellett
ORSZÁGOS FEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ SPECIFIKUS CÉLJAI	versenyképes, innovatív, hálózati gazdaság	x	xxx	x
	életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás	xx	xxx	xx
	gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	xxx	xxx	xx
	kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	xxx	xxx	x
	értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció	xxx	x	xx
	jó állam: szolgáltató állam és biztonság	x	x	x
	stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	x	xx	xx
	az ország makroregionális szerepének erősítése	xxx	xxx	xx
	többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	xx	xx	x
	vidéki térségek népességmegtartó képességének növelése	xxx	xxx	xxx
	kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	x	x	xx
	területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	xx	xxx	xx
	összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása	x	xx	x

xxx – A településfejlesztési koncepció célja nagymértékben hozzájárul az OFTK céljainak eléréséhez

xx – A településfejlesztési koncepció célja közepes mértékben hozzájárul az OFTK céljainak eléréséhez

x – A településfejlesztési koncepció célja kismértékben/közvetetten járul hozzá az OFTK céljainak eléréséhez

		ÁTFOGÓ CÉLOK (A1-A3)		
		Á1: A település népességmegtartó erejének javítása, identitás erősítése	Á2: Vonzó gazdasági környezet feltételeinek megteremtése, a turisztikai vonzerő növelése	Á3: Az épített környezet fejlesztése az értékes táji környezet megőrzése mellett
PEST MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ STRATÉGIAI CÉLJAI	A szociális és közbiztonság megerősítése, közösségek megújítása, családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, társadalmi bizalom erősítése	XXX	X	XX
	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment szervezetének felállítása	XX	XXX	X
	Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra	XXX	XX	XXX
	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése	XXX	XX	XXX
	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése, több lábon álló gazdaság, technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése	XX	XXX	XX
	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése	XX	XXX	X
	Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az M0 mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében	X	X	X
	A fejlődésben elmaradott Szobi és nagykatái, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi	XXX	XXX	XXX

felzárkóztatása			
Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében	X	X	X
A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedés	X	X	X
Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése	X	X	XXX
Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában	X	XX	XXX

xxx – A településfejlesztési koncepció célja nagymértékben hozzájárul az PMTK céljainak eléréséhez

xx – A településfejlesztési koncepció célja közepes mértékben hozzájárul az PMTK céljainak eléréséhez

x – A településfejlesztési koncepció célja kismértékben/közvetetten járul hozzá az PMTK céljainak eléréséhez

2.2 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A településen egymástól elkülönülő településrészek nem kerültek lehatárolásra, így a meghatározott célok és részcélok a település egészére értelmezendők.

III. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

III.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A társadalmi, gazdasági és környezeti célokat a településfejlesztési koncepcióhoz és a rendezési eszközök felülvizsgálatához készített részletes helyzetfeltáró, elemző és értékelő vizsgálatok alapozták meg, amelyek széleskörűen tartalmazzák a statisztikai, önkormányzati és egyéb adatforrásból, egyedi adatfelvételtől származó kiinduló adatokat. Ezekon az adatokon alapuló helyzetelemzést a megalapozó vizsgálatban és jelen fejezetben is bemutatjuk, a kiinduló alapadatok részletesen a megalapozó vizsgálatban találhatóak.

1.1 Társadalom, humáninfrastruktúra

A lakónépesség évről évre hektikusan változik, 2010-től 2013-ig emelkedést, majd 2014-ben és 2015-ben csökkenést mutat. Jellemzően 1600 és 1670 fő között ingadozik. A halálozások száma évről évre meghaladja a születések számát, a fogyatkozó népességszámot egyes években a pozitív vándorlási egyenleg tudja ellensúlyozni. 2011-ben a népesség kevesebb, mint kétharmada aktív korú, míg a 0-14 év közötti korosztály aránya 15%. A település korfája kedvezőtlen képet mutat, az előregedés folyamata jelen van.

Vámosmikola alapszintű humán infrastruktúra ellátottsága községi szinten jónak mondható, közös hivatalt tart fent a szomszédos Perőcsényvel és Tésával, valamint oktatási-egészségügyi központként is működik.

1.2 Gazdaság

A gazdasági szerkezetet az egyéni vállalkozások magas száma és a társas vállalkozások alacsony száma jellemzi. Ennek megfelelően a tőkeerős vállalkozások száma is alacsony. A fő gazdasági ágak közül kiemelkedő a kereskedelem, az építőiparban, a vendéglátásban és egyes szórakoztató iparágakban működő vállalkozások száma. A településen jelentős foglalkoztató nincs.

A lakosság képzettségi szintje kedvezőtlen, a járási és országos értékektől is messze elmarad. Az alacsony és így kedvezőnek mondható munkanélküliségi ráta a környező nagyobb településekre és Budapestre ingázók jelentős számával magyarázható.

Az önkormányzat költségvetése a vizsgált időszakban kedvező, nem deficitese.

1.3 Épített környezet

Vámosmikola teljes közigazgatási területén három különböző arculati karakterű területet (falusias, kertvárosias és külterület) különböztet meg a település arculati kézikönyve. Külterületén nagy kiterjedésű erdőség mellett mezőgazdasági szántók és vízgazdálkodási, valamint elszórtan ipari területek találhatóak.

A település belterületén falusias karakter a régi településmagot őrzi. Az épületek többnyire a népi építészeti elemeket mutatják, az organikus módon futó utcák mentén hosszúkás telkek alakultak ki,

melyeken hosszúházak elnyúlnak a hátsókert irányába. A településközpontra jellemzőek az L alakban beforduló épületek, néhol zárt sorú beépítés is kialakult.

A kertvárosias településrészen a párhuzamos utcavezetés, valamint a kisebb telkeken elhelyezkedő, XX századra jellemző sátortetős, négyzetes alaprajzú kockaházak a jellemzőek.

Vámosmikola belterületén többnyire 2000 m² alatti telkek fordulnak elő. Az egész települést vizsgálva a 0-1300 m² közötti telekméretetek jellemzőek, külterület nagy részét az 50 000 m² feletti telkek teszik ki.

A településen a magántulajdon túlsúlya jellemző (61%). Az önkormányzati tulajdonú területek jellemzően a belterületen, míg a nagy kiterjedésű állami tulajdonú területek a település dél-keleti felén találhatóak.

A településközpontban magasabb-, míg a tőle északi és déli részén alacsonyabb a beépítés mértéke. Belterületen az oldalhatáron álló beépítési mód a jellemző. Vámosmikolán általánosságban a magas tetős kialakítású épületek találhatóak, lapos tetős épületek a gazdasági területeken fordulnak elő. A település központja és attól délre lévő területeken főként tornácos, kontyvetővel kialakított hosszúházak találhatóak, az épületek jellemzően földszintesek. A központtól északra lévő kertvárosias karakterű területen főként a négyzet alaprajzú, 60-70-es években épült, sátortetős épületek találhatóak, ezen a területen gyakrabban fordulnak elő a többszintes épületek. A lakóépületek mellett a gazdasági épületek vagy szabadon álló módon, vagy az épület folytatásában, oldalhatáron álló módon helyezkednek el. A településközpont területeken a lakófunkció mellett – főként a település központjában – intézményi és kereskedelmi-szolgáltató funkció is megjelenik. Vámosmikola közigazgatási területén minden régészeti lelőhely általános védelem alatt áll, kiemelt, vagy védett régészeti lelőhely nincs. A településen 3 nyilvántartott műemlék - köztük az iskolaként működő Huszárkastélyiskola – és 2 nyilvántartott műemléki környezet van. A településen a műemlékvédelem sajátos tárgyai nem találhatóak. Helyi értékvédelem alá 6 darab védett elem tartozik. Világörökségi helyszín, világörökségi helyszín védőövezete, világörökségi várományos helyszín, történelmi kert, temető és temetkezési emlékhely, kiemelt nemzeti emlékhely, nemzeti emlékhely, történelmi emlékhely a településen nem található.

1.4 Táj- és természeti adottságok, tájhasználat, védett tájleírások, természetvédelem

A természet közeli állapotban fennmaradt területekről az országos és nemzetközi természetvédelem gondoskodik. A Natura 2000 területek közül, a Börzsöny elnevezésű, HUDI 20008 jelű, valamint Ipoly-völgy elnevezésű, HUDI 20026 jelű kiemelt jelentőségű természet megőrzési területek érintik Vámosmikola területét, továbbá a Börzsöny és Visegrádi-hegység elnevezésű, HUDI 10002 jelű különleges madárvédelmi terület. Ez utóbbi terület lehatárolása egybeesik az országos jelentőségű Duna-Ipoly Nemzeti Park Vámosmikolára eső területével. Helyi védettségű természeti területként tartják nyilván a Börzsöny-patak- és az Orzsán-patak völgyét, a Tilalmas-árkot, az Ipoly menti galériaerdőket és a Régi Ipoly holtágakat. Ex lege védett földvárak elszórta fellelhetők Vámosmikola területén, melyek a természetvédelmi törvény értelmében országos jelentőségű védett természeti emlékeknek minősülnek.

Vámosmikola térsége hagyományosan gabonatermő- és boglyós gyümölcs- almatermesztő vidék, e mellett az állattenyésztés is és az ahhoz kapcsolódó legeltetés is évszázadok óta jelen van. A régi katonai térképek tanúsága szerint a tájképet az Ipoly menti árterek, a Börzsöny erődségei a szántók, gyümölcsösök, szőlők, legelők, rétek határozták meg elszórta néhány majorsággal. Az Ipoly szabályozásával az egykori vizenyős ártéri területek nagysága csökkent és növekedett a mezőgazdasági

művelésbe vont területek nagysága. Az állattenyésztés visszaszorulásával, a klimatikus viszonyok megváltozásával a szőlők, gyümölcsösök, legelők, majorságok jó része eltűnt.

Vámosmikolát az Országos Területrendezési Terv (OTrT) ökológiai hálózatának mindhárom övezete (magterület, ökológiai folyosó és puffer terület) érinti. Az országos ökológiai hálózat magterülete a természetvédelmi oltalom alatt álló Börzsönyi erdőterületeket foglalja magába, az ökológiai folyosó az Ipoly és vízfolyásait övező ártéri területeket fedi le, az ökológiai hálózat pufferterülete pedig az előző két terület közötti átmeneti legelőket, réteket érinti.

1.5 Zöldfelületi rendszer, zöldterületek

Vámosmikola összterületének erdősültsége megközelíti a 33%-ot, ami jelentősen meghaladja az országos átlagot. Az erdők a település délkeleti részén, a Börzsöny lábánál összefüggő foltokat alkotnak. Az erdőkn kívül ökológiai szempontból értékesek a természet közeli művelési ágak: a rétek és a legelők valamint a település összterületének 39%-át kitevő szántók. A gyümölcsös, szőlős területek együtt 13%-ot tesznek ki.

Vámosmikola belterülete az alacsony beépítettségnek köszönhetően zöldfelületi borítottság szempontjából kedvező helyzetben van. A község belterületén a közhasznátú zöldfelületeket, játszótereket és a korlátozottan közhasznátú intézménykerteket is figyelembe véve a zöldterületi ellátottság megfelelő, azonban a rekreációs játék- és sportfunkció további fejlesztésre szorul. Zöldfelületi rendszer szempontjából szembeűnő a köztéri és utcafásítások foghíjassága, a meglévő fa- és cserjeállomány heterogenitása.

1.6 Környezetvédelem

Vámosmikola területe természetes vízfolyásokban gazdag, mély fekvésű, magas talajvízállású, ár- és belvízveszélyes terület, ezáltal szennyeződésekre is különösen érzékeny. A település délnyugati részén helyezkedik el a Vámosmikolai Sérülékeny Vízbázis, melynek két kútja az Ipoly teraszüledékében tárolt talajvizet termeli, mely szintén fokozottan érzékeny a felszíni szennyezésekre.

A talaj, a felszíni-, és felszín alatti vizek minőségére jelentős veszélyt jelentenek az Ipoly folyó és mellékágaiba bevezetett szennyvizek, a település csatornázatlansága, a szennyvíz elégtelen kezelése, a mezőgazdasági vegyszerek és a szerves trágyák, műtrágyák, illetve az illegálisan elhelyezett kommunális hulladékok.

Vámosmikola kis vízhozamú, de állandó vízfolyásai az Ipoly mellett a Börzsöny- és az Orzsán-patak. Az Ipoly visszaduzzasztó hatása és a környező hegyvidéki területekről érkező csapadékvíz által ezek a mellékvizek is kisebb árvízveszélyt jelentenek Vámosmikolára.

Vámosmikola térségében, a Börzsöny peremvidékén, akárcsak az Északi- Középhegység más részein állandó szeizmikus aktivitás figyelhető meg. A terület domborzati jellege, földtani felépítése, építésföldtan- és felszínmozgás szempontjából kockázatot jelent.

Vámosmikola levegőminőségét meghatározó helyi tényező a lakossági tüzelés szennyezőanyag-kibocsátása (a kerti avarégetés és a vegyes tüzelésű kályhákban kommunális hulladékkal történő fűtés), illetve a mezőgazdasági területek és a burkolatlan utak felszínéről származó ülepedő porszennyezés.

A levegőminőség-, zaj és rezgésterhelés szempontjából a településen átmenő gépjárműforgalom jelent minimális terhelést. Vámosmikola területén a kommunális hulladék rendszeres gyűjtése és elszállítása biztosított. Számottevő környezeti probléma azonban a folyó- és patakmedrekben és a külterületen

elhelyezett illegális hulladék. Az elhagyott hulladék szennyező hatása nem csak vizuális-esztétikai értelemben, de ökológiailag is káros.

A közeljövőben a globális klímaváltozás hatásaival: az átlaghőmérséklet emelkedésével, valamint a szélsőséges időjárási jelenségek megszorodásával Vámosmikola térségében is számolni kell. A helyi klíma viszonyok szempontjából kedvező, hogy a község zöldfelületekben gazdag, a környező erdőterületek javítják a mikroklímát és a terület átszellőzését.

1.7 Közlekedés

Vámosmikola megközelítését egyetlen összekötőút biztosítja, vagyis nem rendelkezik kimondottan jó közúthálózati kapcsolatokkal. Viszont a forgalom, és ennek következtében az utak kapacitáskihasználtsága alacsony, a nehézforgalom aránya kicsi. A községen áthaladó összekötőút egyben a belterületi utcahálózat legfontosabb eleme is, a település helyi utcái többnyire szabályos, szép, széles utcák. Az Ipolyhoz, a szlovák oldal irányába vezető helyi külterületi utaknak ma nincs hálózati szerepe. A közúti tömegközlekedést az országos utakon közlekedő helyközi autóbuszok biztosítják. A gyalogos és kerékpáros közlekedésnek nincsenek jelentősebb önálló létesítményei. A parkolás, gépkocsi tárolás jellemzően nem jelent gondot.

1.8 Közművek és elektronikus hírközlés

Vámosmikola területén a vízi közművek közül az ivóvízellátás a háztartások többségében megoldott, azonban vannak még ellátatlan ingatlanok. Ezek ellátására maradtak fenn az utcai közutak. A családok szociális helyzetétől is nagyban függ a szolgáltatások igénybevétele. A tűzvíz ellátás biztosított többségében föld alatti tűzcsapokkal. A szennyvízelvezetés nem megoldott a településen és a közeli jövőben nincs is tervben a község csatornázása. Jelenleg közműpótló megoldásként helyi szennyvízgyűjtők, szikkasztók üzemelnek az ingatlanokon, melyek jelentős talajterhelést jelentenek.

A csapadékvíz elvezetés az utcai árok rendszereken megoldott. Az árkok folyamatos karbantartása, tisztítása szükséges.

A község energia közművel ellátott. A villamos energia ellátás mindenhol rendelkezésre áll és a közvilágítás is biztosított a település több utcájában is, amely azonban fejleszthető lenne.

A gázellátás is biztosított Vámosmikolán, amely a többlet igényeknek megfelelően a szolgáltató által fejleszthető.

A megújuló energiaforrások alkalmazása nem jellemző a település lakossági és gazdasági épületeinél. A közösségi épületeken azonban az energetikai pályázatok eredményeként azonban megjelentek a napelemek, úgy, mint a szabadidőközpont, iskola konyhája, kultúrház önkormányzati üzlet épületein. Ezek alkalmazása javasolt a jövőben a település egyéb épületein is. Az Önkormányzat pályázik az óvoda, iskola és a védőnői szolgálat épületeinek energetikai fejlesztésére is. A környezettudatos energiagazdálkodás az orvosi rendelő mintáján elkezdődött, itt megvalósult az épület hőszigetelése és a nyílászárók cseréje.

Vámosmikola területén az elektronikus hírközlési létesítmények rendelkezésre állnak, igény esetén biztosítható a televízió, telefon, szélessávú internet szolgáltatás. A táv- és hírközlési technológiák fejlődése folyamatos hálózatfejlesztéseket tesz szükségessé. A fejlesztéseket a szolgáltatók saját beruházásban végzik a piaci igényeknek megfelelően. Az új vezeték nélküli telekommunikációs technológiák megjelenése kapcsán a cellaméreték csökkenésével lehet számolni, a hálózati lefedettség biztosításához további antennák elhelyezése válhat szükségessé.

III.2 A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

2.1 Műszaki infrastruktúra térbeli rendje:

A műszaki infrastruktúra fő hálózatainak térbeli rendjében koncepcionális változás nem tervezett és nem várható.

2.2 Területfelhasználásban indokolt változások:

A hatályos településrendezési eszközök felülvizsgálata időszerű, a régi településrendezési eszközöket 2021. december 31-ig lehet alkalmazni. Az önkormányzat a törvényi előírásoknak megfelelően a településrendezési eszközök teljes felülvizsgálatát elvégzi.

Gazdaság-fejlesztési elemek

- új gazdasági területek kijelölésének vizsgálata;
- a hatályos TSZT-n gazdasági-kereskedelmi-szolgáltató területek felülvizsgálata

Lakóterületek kijelölése

- új lakóterületek kijelölése magántulajdonban lévő mezőgazdasági területen

Különleges terület – szennyvíztisztító létesítésére

- települési szennyvíztisztító létesítésére alkalmas terület kijelölése

A fent felsorolt területfelhasználás változtatási elképzelések átgondolása és átvezetése javasolt az új településszerkezeti terv kidolgozása során.

III.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Az épített környezet értékeinek a vizsgálatát a jelen Megalapozó vizsgálattal párhuzamosan készülő Örökségvédelmi Hatástanulmány, a Településképi Arculati Kézikönyv (65/2018.(VIII. 29) Ö.H) , valamint a Településképi Rendelet (9/2018.(IX.10.) Ö.R.) tartalmazza.

IV. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

IV.1 A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A településfejlesztési koncepció hosszútávon kijelöli a település fejlesztési irányait, a megvalósításra váró átfogó és részcélokat.

A beavatkozások a településrendezés, a település szerkezetének és terület-felhasználásának szabályozásával kapcsolatos előkészítés a Jegyző irányítása alatt a megbízott főépítész közreműködésével történik. A településfejlesztési feladatokban a Polgármester és az Önkormányzat

munkatársai a beruházások előkészítésében és a projektek fizikai megvalósításában közvetve vagy közvetlenül bevonásra kerülhetnek.

A megvalósítás során a fő döntéshozói szint a Képviselő-testület. A feladatkörük kiterjed az operatív menedzsment tevékenységének felügyeletére, a megvalósítás nyomon követésére, az eredmények, hatások értékelésére, a településfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérésére. Egy-egy nagyobb projekt megvalósítása humán erőforrás kapacitásbővítést indokolhat a településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok területén.

A Településfejlesztési koncepció készítése során a tervezési és partnerségi folyamat egyeztetésének előírásait a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet iránymutatása és a helyi partnerségi rendelet alapján kell elvégezni. A partnerség megteremtése érdekében szükséges a szomszédos településekkel, illetve a kialakult együttműködő felekkel, társadalmi, gazdasági szereplőkkel, civil szervezetekkel és a lakossággal együttműködni.

IV.2 Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A monitoring rendszer feladata a megvalósítás során végrehajtott tevékenységek folyamatos adatgyűjtése általi ellenőrzés. Ennek segítségével az Önkormányzat a koncepcióban megfogalmazott célkitűzések megvalósítása érdekében, a végrehajtás során korrekciókat, változtatásokat tud véghezvinni, befolyásolni tudja a megvalósítás folyamatát, a projekteket, programokat az információ folyamatos visszacsatolásával.

A monitoring rendszer lényege, hogy a kiinduló (bázis) állapot értékeit összehasonlítjuk a projekt végrehajtása nyomán kapott célértékekkel. A változás mérését a konkrétan meghatározott projektek és ágazati célkitűzések megvalósulására kell elvégezni szakmailag megalapozott indikátorkészlet segítségével. A projektek által megvalósuló hosszú távú célok hatás és eredmény indikátorok, az egyes projektek fizikai megvalósulása output indikátorok megadásával mérhető. A bázisérték meghatározása miatt fontos az adatbázis kialakítása, az információ beszerzése, illetve indokolt esetben évenkénti vagy több évre vetített felülvizsgálatokhoz szükséges adatszolgáltatási rendszer létrehozása. Az operatív programcsomag elfogadása után azonosíthatók és számszerűsíthetők a célértékek és az indikátorok, valamint szükséges megismerni a projektek műszaki és tartalmi előkészítettségét, hogy az esetükben mérendő releváns indikátorok meghatározhatók legyenek. A feltételek teljesüléséig az alapelvek tisztázását és a javasolt monitoring mutatók meghatározását célszerű elvégezni.